

सरकारी गजट, उत्तराखण्ड

उत्तराखण्ड सरकार द्वारा प्रकाशित

रुढ़की, शनिवार, दिनांक 29 जुलाई, 2017 ई० (श्रावण ०७, १९३९ शक सम्वत्)

भाग १—क

नियम, कार्य-विधियां, आज्ञाएं, विज्ञप्तियां इत्यादि जिनको उत्तराखण्ड के राज्यपाल महोदय, विभिन्न विभागों के अध्यक्ष तथा राजस्व परिषद् ने जारी किया

उत्तराखण्ड विद्युत नियामक आयोग

अधिसूचना

०६ फरवरी, २०१७ ई०

[उत्तराखण्ड विद्युत नियामक आयोग (विचलन व्यवस्थापन तंत्र और सम्बन्धित मामले) विनियम, २०१७]

सं० F-९ (२६) RG/UERC/2017/1685—विद्युत अधिनियम, २००३ (२००३ का ३६) की धारा १८१ के अधीन प्रदत शक्तियों और इस नियम सभी अन्य सामर्थ्यकारी शक्तियों का प्रयोग करते हुए उत्तराखण्ड विद्युत नियामक आयोग एतद्वारा निम्नलिखित विनियम बनाता है। यथा:

१. संक्षिप्त नाम, प्रारम्भ और निर्वचन

- (१) इन विनियमों का नाम उत्तराखण्ड विद्युत नियामक आयोग (विचलन व्यवस्थापन तंत्र और सम्बन्धित मामले) विनियम, २०१७ होगा।
- (२) ये विनियम ०१.०४.२०१८ से प्रवृत्त होंगे।

२. परिभाषाएं और निर्वचन:

इन विनियमों में जब तक संदर्भ में अन्यथा अपेक्षित न हो—

- (a) “अधिनियम” से विद्युत अधिनियम, २००३ (२००३ का ३६) अभिप्रेत है;
- (b) “स्पष्ट त्रुटि” से प्रत्येक १५ मिनट समय खण्ड हेतु निम्नलिखित फॉर्मूले का उपयोग करते हुए परिकलित अनुसूची उत्पादन तथा ‘उपलब्ध क्षमता’ (AvC) के संदर्भ में पवन या सौर उत्पादकों के वास्तविक उत्पादन में त्रुटि की स्पष्ट मात्रा अभिप्रेत होगी;

$$\text{त्रुटि } (\%) = 100 \times [\text{वास्तविक उत्पादन} - \text{अनुसूचित उत्पादन}] / (\text{AvC});$$

- (c) एक समय खण्ड में “वास्तविक निकासी” से इन्टरफेस मीटर्स द्वारा मापी गई यथा स्थिति, क्रेता द्वारा निकासित विद्युत अभिप्रेत है;
- (d) एक समय खण्ड में “वास्तविक इन्जेक्शन” से इन्टरफेस मापक द्वारा मापी गई यथास्थिति, उत्पादित अथवा विक्रेता द्वारा आपूर्ति की गई विद्युत अभिप्रेत है;
- (e) पवन अथवा सौर उत्पादकों के लिये उपलब्ध क्षमता (AvC) से ऐसे पवन टर्बाइन्स या सौर इन्वर्टर्स की सकल क्षमता रोटिंग अभिप्रेत है जो कि दिये गये समय खण्ड में ऊर्जा उत्पादन करने में सक्षम हो;
- (f) “लाभार्थी” से ऐसा व्यक्ति अभिप्रेत है जो उत्पादक स्टेशन से विद्युत क्रय कर रहा है;
- (g) “क्रेता” से लाभार्थी सहित ऐसा व्यक्ति अभिप्रेत है जो लघु अवधि उन्मुक्त अभिगमन, मध्यम अवधि उन्मुक्त अभिगमन और दीर्घावधि उन्मुक्त अभिगमन हेतु लागू विनियमों के अनुसार एक संव्यवहार अनुसूची के माध्यम से विद्युत क्रय कर रहा है;
- (h) “केन्द्रीय आयोग” से अधिनियम की धारा 76 की उप-धारा (1) में संदर्भित केन्द्रीय विद्युत नियामक आयोग अभिप्रेत है;
- (i) “आयोग” से अधिनियम की धारा 82 की उप-धारा (1) में संदर्भित उत्तराखण्ड विद्युत नियामक आयोग अभिप्रेत है;
- (j) एक विक्रेता हेतु समय खण्ड में “विचलन” से इसका कुल इन्जेक्शन ऋण (—) इसका कुल उत्पादन और एक क्रेता हेतु इसकी कुल वास्तविक निकासी ऋण (—) इसकी कुल अनुसूचित निकासी अभिप्रेत है;
- (k) इन विनियमों के संबंध में “गेमिंग” से विचलनों हेतु प्रभार के माध्यम से एक अनुचित वाणिज्यिक लाभ कमाने के लिये किसी क्रेता अथवा विक्रेता द्वारा घोषित क्षमता की जान बूझ कर मिथ्या घोषणा अभिप्रेत होगी;
- (l) “ग्रिड कोड” से अधिनियम की धारा 86 की उप-धारा (1) के खण्ड (h) के अधीन आयोग द्वारा विनिर्दिष्ट ग्रिड कोड अभिप्रेत है;
- (m) “इन्टरफेस मीटर्स” से समय-समय पर संशोधित केन्द्रीय विद्युत प्राधिकरण (मीटरों का संस्थापन और प्रचलन) विनियम, 2006 द्वारा परिभाषित रूप में इन्टरफेस मीटर्स अभिप्रेत है;
- (n) “राज्यान्तर्गत विचलन प्रभार से इन विनियमों द्वारा विनिर्दिष्ट विचलन हेतु प्रभार” अभिप्रेत होंगे;
- (o) “उन्मुक्त अभिगमन ग्राहक” से ऐसा ग्राहक, व्यापारी, वितरण अनुज्ञापी या उत्पादक कंपनी अभिप्रेत है जिसे उत्तराखण्ड विद्युत नियामक आयोग (राज्यान्तर्गत उन्मुक्त अभिगमन के निबंधन और शर्तें) विनियम, 2015 और समय-समय पर इसके संशोधनों के अधीन उन्मुक्त अभिगमन प्रदान किया गया;
- (p) “उन्मुक्त अभिगमन विनियम” से उत्तराखण्ड विद्युत नियामक आयोग (राज्यान्तर्गत उन्मुक्त अभिगमन के निबंधन और शर्तें) विनियम, 2015 और समय-समय पर इसके संशोधन अभिप्रेत हैं;
- (q) किसी समय पर या किसी समय खण्ड के लिये या किसी अवधि हेतु “अनुसूचित उत्पादन” से राज्य भार प्रेषण केन्द्र प्रदान MW या MWh एक्स बस में उत्पादन की अनुसूची अभिप्रेत है;
- (r) किसी समय पर या समय खण्ड या किसी समय अवधि के लिये “अनुसूचित निकासी” से राज्य भार प्रेषण केन्द्र द्वारा प्रदान MW या MWh एक्स बस के प्रेषण की अनुसूची अभिप्रेत है;
- (s) “विक्रेता” से उत्पादक स्टेशन सहित ऐसा व्यक्ति अभिप्रेत है जो लघु अवधि उन्मुक्त अभिगमन, मध्यम अवधि उन्मुक्त अभिगमन और दीर्घावधि अभिगमन हेतु लागू विनियमों के अनुसार अनुसूचित संव्यवहार के माध्यम से विद्युत की आपूर्ति कर रहा है;
- (t) “राज्य भार प्रेषण केन्द्र” से अधिनियम की धारा 31 की उप-धारा (1) के अधीन स्थापित केन्द्र अभिप्रेत है;
- (u) “समय खण्ड” से 15 मिनट का ऐसा समय खण्ड अभिप्रेत है जिसके लिये विनिर्दिष्ट विद्युत मानदंडों और मात्राओं को 00.00 बजे से प्रथम समय खण्ड आरम्भ कर विशेष ऊर्जा मीटर द्वारा रिकॉर्ड किया जाता है;

વે શબ્દ ઔર અભિવ્યક્તિયાં જિન કા યહાં ઉપયોગ કિયા ગયા હૈ ઔર પરિભાષિત નહીં કિયા ગયા હૈ, કિન્તુ અધિનિયમ યા આયોગ દ્વારા જારી અન્ય વિનિયમોં મેં પરિભાષિત કિયા ગયા હૈ, ઉનકા વહી અર્થ હોગા જો અધિનિયમ મેં યા આયોગ દ્વારા જારી એસે વિનિયમોં મેં ક્રમશ: નિયત કિયા ગયા હૈ।

3. ઉદ્દેશ્ય:

ઇન વિનિયમોં કા ઉદ્દેશ્ય હૈ ગ્રિડ કે ઉપયોગ કર્તાઓ દ્વારા વિદ્યુત કી નિકાસી ઔર ઇન્જેક્શન કે માધ્યમ સે વિચલન વ્યવસ્થાપન હેતુ વાળિજિક તત્ત્વ દ્વારા, સમય-સમય પર સંશોધિત સીર્ઝઆરસી (ભારતીય વિદ્યુત ગ્રિડ સંહિતા) વિનિયમ, 2010 ઔર યૂર્ઝઆરસી (રાજ્ય ગ્રિડ કોડ) વિનિયમ, 2016 કે અધીન નિયત કિયે ગ્રિડ અનુશાસન ઔર સુરક્ષા કો અનુરક્ષિત રખના।

4. પરિધિ:

- (1) યે વિનિયમ ક્રેતા ઔર વિક્રેતા, અર્થાત રાજ્ય વિતરણ અનુજ્ઞાપી (યો), રાજ્યાન્તર્ગત ઉત્પાદક સ્ટેશનોં ઔર રાજ્ય ગ્રિડ સે જુડે ઉન્નુક્ત અમિગમન ગ્રાહકોં (RE ઉત્પાદકોં કો છોડ કર) પર લાગુ હોંગે:

[સ્પષ્ટીકરણ: 'રાજ્ય ગ્રિડ' સે રાજ્ય પારેષણ કંપની/પારેષણ અનુજ્ઞાપી કે સ્વામિત્વ વાલી રાજ્યાન્તર્ગત પારેષણ પ્રણાલી/નેટવર્ક, ઔર/યા રાજ્ય કે ભીતર વિતરણ અનુજ્ઞાપી (યો) કે સ્વામિત્વ વાલી ઉચ્ચ વોલ્ટેજ પ્રણાલી/નેટવર્ક અભિપ્રેત હૈ।]

પરન્તુ નવીકરણીય ઊર્જા ઉત્પાદન સોતોં યથા SHPS પવન, સૌર, બાયોમાસ, સહ-ઉત્પાદન, બાયોગેસ ઇત્યાદિ જો રાજ્ય ગ્રિડ સે જુડે હું ઔર રાજ્ય કે ભીતર યા બાહર ઊર્જા વિક્રય કર રહે હું કો ઉસ સમય તક ઇન વિનિયમોં સે તબ તક અપવર્જિત રહેંગે જબ તક કિ આયોગ ઉન્હેં વિચલન વ્યવસ્થાપન તત્ત્વ (DSM) કે પરિધિ કે અધીન લાને કા નિર્ણય નહીં લેતા। તથાપિ, રાજ્ય ગ્રિડ કે 11kV ઔર ઉસસે ઊપર પર જુડે સખી નવીકરણીય ઊર્જા ઉત્પાદન સોત SLDC કે પાસ અપની અનુસૂચી જમા કરેંગે તાકિ વહ પ્રેષણ અનુસૂચી તૈયાર કર સકે।

- (2) ઉત્પાદન સ્ટેશન્સ જિસ મેં રાજ્યાન્તર્ગત પારેષણ સે સીધે જુડે નવીકરણીય ઉત્પાદન સોત જો રાજ્ય કે બાહર ઊર્જા કી આપૂર્તિ કર રહે હું, સમીલિત હૈ સમય-સમય પર સંશોધિત સીર્ઝઆરસી (વિચલન વ્યવસ્થાપન તત્ત્વ ઔર સંબંધ માસલ) વિનિયમ, 2014 દ્વારા શાસ્ત્રિત હોંગે।

5. વિચલન હેતુ પ્રભાર:

સખી સમય-ખણ્ડોં કે લિયે વિચલન હેતુ પ્રભાર ક્રેતા દ્વારા અતિનિકાસી કે લિયે ઔર વિક્રેતા દ્વારા કમ ઇન્જેક્શન હેતુ દેય હોંગે તથા ક્રેતા દ્વારા કમ નિકાસી ઔર વિક્રેતા દ્વારા અતિ ઇન્જેક્શન હેતુ પ્રાપ્તિયા, ઇન વિનિયમોં મેં વિનિર્દિષ્ટ કાર્યવિધિ કે અનુસાર નીચે દી ગઈ સારણી મેં વિનિર્દિષ્ટ દરોં પર એક સમય-ખણ્ડ કી ઔસત ફીકવેન્સી કે આધાર પર જ્ઞાત કી જાયેગી:

સારણી-1 વિચલન હેતુ ફીકવેન્સી આધારિત પ્રભાર

સમય ખણ્ડ કી ઔસત ફીકવેન્સી (Hz)		વિચલન હેતુ પ્રભાર	
સે કમ	તક	પૈસે / kWh	
	50.05 એવં અધિક	0.00	
1	2	3	
50.05	50.04	35.60	
50.04	50.03	71.20	
50.03	50.02	106.80	
50.02	50.01	142.40	
50.01	50.00	178.00	
50.00	49.99	198.84	
49.99	49.98	219.68	
49.98	49.97	240.52	
49.97	49.96	261.36	
49.96	49.95	282.20	

1	2	3
49.95	49.94	303.04
49.94	49.93	323.88
49.93	49.92	344.72
49.92	49.91	365.56
49.91	49.90	386.40
49.90	49.89	407.24
49.89	49.88	428.08
49.88	49.87	448.92
49.87	49.86	469.76
49.86	49.85	490.60
49.85	49.84	511.44
49.84	49.83	532.28
49.83	49.82	553.12
49.82	49.81	573.96
49.81	49.80	594.80
49.80	49.79	615.64
49.79	49.78	636.48
49.78	49.77	657.32
49.77	49.76	678.16
49.76	49.75	699.00
49.75	49.74	719.84
49.74	49.73	740.68
49.73	49.72	761.52
49.72	49.71	782.36
49.71	49.70	803.20
49.70		824.04

(प्रत्येक 0.01 Hz रेटेप हेतु विचलन के लिये प्रभार 50.05–50.00 Hz की फ्रीक्वेंसी सीमा में 35.60 पैसे / kWh और 50 Hz से निम्न किन्तु 49.70 Hz तक फ्रीक्वेंसी सीमा में 20.84 पैसे / kWh के बराबर है)

परन्तु:

- (i) अनुसूची के 10% से अधिक में एक समय खण्ड में क्रेता द्वारा कम निकासी हेतु विचलन के लिये प्रभारों के विरुद्ध प्राप्तियां शून्य होंगी।
- (ii) अनुसूची के 10% से अधिक में एक समय खण्ड विक्रेता द्वारा अति इन्जेक्शन हेतु विचलन के लिये प्रभारों के विरुद्ध प्राप्तियां शून्य होंगी, सिवाय अशक्त ऊर्जा के मामले में जो कि इस विनियम के उप-विनियम (3) द्वारा शासित होगी।

(2) विचलन हेतु प्रभारों की समय—समय पर आयोग द्वारा समीक्षा की जायेगी।

(3) यूनिट के COD से पहले परीक्षण के दौरान एक उत्पादक स्टेशन की उत्पादक यूनिट द्वारा ग्रिड में इन्जेक्ट की गई अशक्त ऊर्जा का भुगतान, ऐसे इन्जेक्शन हेतु उपयोग में लाये गये मुख्य ईंधन को तदनुरूप कैप दरों की सीमा के अधीन, अधिकतम 6 माह अथवा आयोग द्वारा अनुज्ञात विस्तारित समय की अवधि हेतु, परीक्षण के पश्चात् ग्रिड में इन्जेक्ट की गई अशक्त ऊर्जा के लिये विचलन हेतु प्रभारों पर, नीचे विनिर्दिष्ट किये गये अनुसार किया जायेगा:

डॉमेस्टिक कोल/लिग्नाईट/हायड्रो ₹ 1.78/kWh सैंट आउट

आयातित कोयला ₹ 3.03/kWh सैंट आउट

RLNG ₹ 8.24/kWh सैंट आउट

(4) ईंधन के रूप में प्रशासित मूल्य तंत्र (APM) के अधीन आपूर्ति किये गये कोयला या लिग्नाईट या गैस का उपयोग करते हुए केन्द्रीय आयोग द्वारा विनियमित उत्पादक स्टेशनों के लिये विचलन व्यवस्थापन तंत्र के संबंध में प्रभार और निबंधन एवं शर्तें सीईआरसी विचलन व्यवस्थापन तंत्र विनियमों के अनुसार होंगे।

6. गेमिंग की घोषणा, अनुसूचीकरण और निरसनः

(1) गेमिंग की घोषणा, अनुसूचीकरण और निरसन की घोषणा हेतु समय—समय पर संशोधित यूईआरसी (राज्य ग्रिड कोड) विनियम, 2016 यूईआरसी (नवीकरणीय ऊर्जा स्रोतों और गैर-जीवाशम ईंधन आधारित सह-उत्पादन स्टेशन से विद्युत की आपूर्ति हेतु शुल्क एवं अन्य निबंधन) विनियम 2013 तथा यूईआरसी (राज्यान्तर्गत उन्नुक्त अभिगमन के निबंधन और शर्तें) अधिनियम, 2015 के उपबंध लागू होंगे।

(2) उत्पादक स्टेशन, यथा संभव, राज्य ग्रिड के अनुसार राज्य भार प्रेषण केन्द्र द्वारा अंतिम रूप दी गई अगले दिन उत्पादन अनुसूची के अनुसार विद्युत उत्पादन करेगा।

परन्तु प्रचालन के दिन पर उत्पादन अनुसूची में पुनरीक्षण, समय—समय पर संशोधित यूईआरसी (राज्य ग्रिड कोड) विनियम, 2016 विनिर्दिष्ट प्रक्रिया के अनुसार किया जायेगा।

(3) आयोग स्वविवेक से या SLDC अथवा किसी प्रभावित पक्ष द्वारा प्रस्तुत याचिका पर गेमिंग के आरोप पर किसी राज्य घटक यथा उत्पादक, वितरण अनुज्ञापी, उन्नुक्त अभिगमन ग्राहक इत्यादि के विरुद्ध कार्यवाही आरम्भ कर सकता है, और यदि आवश्यक हो ऐसे तरीके से जांच का आदेश दे सकता है जैसा आयोग द्वारा तय किये जाये। जब उपरोक्त जांच में गेमिंग का आरोप स्थापित हो जाये तो आयोग, अधिनियम या उसके अधीन विनियमों के अधीन किसी अन्य कार्यवाही पर प्रतिकूल प्रभाव डाले बिना, ऐसी गेमिंग की अवधि के दौरान ऐसे राज्य घटक द्वारा प्राप्त किन्हीं विचलन प्रभारों को अस्वीकृत कर सकता है।

7. विचलन की मात्रा की सीमाएँः

(1) समय खण्ड के दौरान किसी क्रेता द्वारा विद्युत की अतिनिकासी/कम निकासी, ग्रिड फ़ीक्वेन्सी “49.70 Hz और अधिक” तथा “50.10 Hz से कम” होने पर अपनी अनुसूचित निकासी के 10% से अधिक नहीं होगी।

परन्तु जब ग्रिड फ़ीक्वेन्सी “49.70 Hz से नीचे” है तो किसी क्रेता द्वारा विद्युत की अति निकासी अनुज्ञेय नहीं होगी और जब ग्रिड फ़ीक्वेन्सी “50.10 Hz से ऊपर” है तो किसी क्रेता द्वारा विद्युत की कम निकासी अनुज्ञेय नहीं होगी।

(2) एक समय खण्ड के दौरान विक्रेता द्वारा विद्युत की कम निकासी/अति निकासी, 49.70 Hz और इसके ऊपर तथा तथा 50.10 Hz से कम होने की स्थिति में ऐसे विक्रेता के अनुसूचित इन्जेक्शन के 10% से अधिक नहीं होगी।

परन्तु जब ग्रिड फ़ीक्वेन्सी “49.70 Hz से नीचे” है तो विक्रेता द्वारा विद्युत का कम इन्जेक्शन अनुज्ञेय नहीं होगा और जब ग्रिड फ़ीक्वेन्सी 50.10 Hz और इससे ऊपर है तो एक विक्रेता द्वारा इसका अति इन्जेक्शन अनुज्ञेय नहीं होगा।

परन्तु परीक्षण एवं कमीशनिंग की गतिविधियों के दौरान एक यूनिट की COD से पहले एक उत्पादक स्टेशन द्वारा ऊर्जा के अशक्त इन्जेक्शन को अधिकतम 6 माह या आयोग द्वारा विस्तारित समयावधि हेतु ऊपर विनिर्दिष्ट मात्रा की सीमा से छूट प्राप्त होगी।

परन्तु आगे यह कि स्टार्टअप गतिविधियों के लिये एक यूनिट के COD से पहले उत्पादक स्टेशन द्वारा की किसी निकासी को “49.70 Hz और इससे अधिक” ग्रिड फ़ीक्वेन्सी होने की स्थिति में ऊपर विनिर्दिष्ट मात्रा की सीमा से छूट प्राप्त होगी।

8. વિચલન માત્રા કી સીમા પાર કરને પર અતિરિક્ત પ્રભાર:

- (1) ઇન વિનિયમોનું કે વિનિયમ 5 કે અધીન નિયત કિયે ગયે વિચલન હેતુ પ્રભારોનું કે અતિરિક્ત સમય ખણ્ડ કી ઔસત ગ્રિડ ફીક્વેન્સી "49.70 Hz ઔર ઇસસે અધિક" હોને પર, ઊપર વિનિયમ 7 મેં વિનિર્દિષ્ટ માત્રા કી સીમા સે અધિક પર પ્રત્યેક સમય ખણ્ડ હેતુ વિદ્યુત કી અતિનિકાસી તથા કમ ઇન્જેક્શન હેતુ ઇસ વિનિયમ કે ઉપ-વિનિયમ (6) મેં વિનિર્દિષ્ટ કાર્યવિધિ કે અનુસાર સારણી 4 મેં દી ગઈ દરોને પર અતિરિક્ત પ્રભાર લાગુ હોયાં:-

સારણી-4: વિચલન કી માત્રા કી સીમા સે અધિક વિચલન હેતુ અતિરિક્ત પ્રભાર

1	એક સમય ખણ્ડ મેં કિસી ક્રેતા દ્વારા અનુસૂચી કે 10% સે અધિક ઔર 15% તક કી વિદ્યુત કી અતિનિકાસી હેતુ	સમય ખણ્ડ કી ઔસત ગ્રિડ ફીક્વેન્સી કે તદનુરૂપ વિચલન હેતુ પ્રભાર મેં 20% કે બરાબર
2	એક સમય ખણ્ડ મેં કિસી ક્રેતા દ્વારા અનુસૂચી કે 15% સે અધિક ઔર 20% તક કી વિદ્યુત કી અતિનિકાસી હેતુ	સમય ખણ્ડ કી ઔસત ગ્રિડ ફીક્વેન્સી કે તદનુરૂપ વિચલન હેતુ પ્રભાર મેં 40% કે બરાબર
3	એક સમય ખણ્ડ મેં કિસી ક્રેતા દ્વારા અનુસૂચી કે 20% સે અધિક કી વિદ્યુત કી અતિનિકાસી હેતુ	સમય ખણ્ડ કી ઔસત ગ્રિડ ફીક્વેન્સી કે તદનુરૂપ વિચલન હેતુ પ્રભાર મેં 100% કે બરાબર
4	એક સમય ખણ્ડ મેં કિસી વિક્રેતા દ્વારા અનુસૂચી કે 10% સે અધિક ઔર 15% તક વિદ્યુત કે કમ ઇન્જેક્શન હેતુ	સમય ખણ્ડ કી ઔસત ગ્રિડ ફીક્વેન્સી કે તદનુરૂપ વિચલન હેતુ પ્રભાર મેં 20% કે બરાબર
5	એક સમય ખણ્ડ મેં કિસી વિક્રેતા દ્વારા અનુસૂચી કે 15% સે અધિક ઔર 20% તક વિદ્યુત કે કમ ઇન્જેક્શન હેતુ	સમય ખણ્ડ કી ઔસત ગ્રિડ ફીક્વેન્સી કે તદનુરૂપ વિચલન હેતુ પ્રભાર મેં 40% કે બરાબર
6	એક સમય ખણ્ડ મેં કિસી વિક્રેતા દ્વારા અનુસૂચી કે 20% સે અધિક વિદ્યુત કે કમ ઇન્જેક્શન હેતુ	સમય ખણ્ડ કી ઔસત ગ્રિડ ફીક્વેન્સી કે તદનુરૂપ વિચલન હેતુ પ્રભાર મેં 100% કે બરાબર

પરન્તુ સ્ટાર્ટ-અપ ગતિવિધિઓ કે લિયે એક યૂનિટ સે COD સે પહલે ઉત્પાદક સ્ટેશન દ્વારા ઊર્જા કી નિકાસી કે વિચલન કે અતિરિક્ત પ્રભારોને આરોપણ સે છૂટ પ્રાપ્ત હોયાં।

- (2) ઇન વિનિયમોનું કે વિનિયમ 5 કે અધીન નિયત કિયે ગયે વિચલન પ્રભારોનું કે અતિરિક્ત ગ્રિડ ફીક્વેન્સી "50.10 Hz ઔર અધિક હોને કી સિથિતિ મેં 50.01 સે નીચે કિન્તુ 50.10 Hz સે નીચે નહીં" કી ગ્રિડ ફીક્વેન્સી કે તદનુરૂપ વિચલન કે પ્રભારોનું કે બરાબર કી દરોને પર વિચલન હેતુ અતિરિક્ત પ્રભાર લાગુ હોયાં।
- (3) ઇસ વિનિયમ કે ઉપ-વિનિયમ (1) વ (2) મેં કમ નિકાસી / અતિ ઇન્જેક્શન કે લિયે ઔર અતિનિકાસી / કમ ઇન્જેક્શન કે લિયે વિનિર્દિષ્ટ માત્રા કી સીમાએ પાર કરને હેતુ પ્રત્યેક રાજ્ય ઘટક કે લિયે વિચલન હેતુ પ્રભારોનું ઔર વિચલન હેતુ અતિરિક્ત પ્રભારોનું કી સંગણના કે લિયે કાર્યવિધિયાં ઇન વિનિયમોનું કે ક્રમશાસન કી અનુસાર હોયાં।
- (4) ઇન વિનિયમોનું કે વિનિયમ 5 કે અધીન નિયત કિયે ગયે વિચલન હેતુ પ્રભારોનું કે અતિરિક્ત ગ્રિડ ફીક્વેન્સી "49.70 Hz સે નીચે હોને પર વિદ્યુત કી અતિનિકાસી યા કમ ઇન્જેક્શન કે લિયે વિચલન હેતુ અતિરિક્ત પ્રભાર ઇસ વિનિયમ કે ઉપ-વિનિયમ (6) મેં વિનિર્દિષ્ટ કાર્યવિધિ કે અનુસાર લાગુ હોયો ઔર યાં "49.70 Hz સે નીચે" કી ગ્રિડ ફીક્વેન્સી કે તદનુરૂપ 824.04 પૈસે / KWh કે વિચલન હેતુ પ્રભાર કે 100% કે બરાબર હોગા।
- (5) ગ્રિડ ફીક્વેન્સી "49.70 Hz ઔર અધિક" હોને પર ઊપર વિનિયમ 7 મેં વિનિર્દિષ્ટ માત્રા કી સીમા સે અધિક પર અનુસૂચી સે વિભિન્ન % વિચલન પર નિર્ભર કરતે હુએ અતિ નિકાસિયોનું ઔર કે ઇન્જેક્શનનું કે લિયે વિચલન હેતુ અતિરિક્ત પ્રભારોનું કે લિયે વિભિન્ન દરોને વિનિર્દિષ્ટ કર સકેગા:

પરન્તુ આયોગ ઊપર વિનિયમ 7 મેં વિનિર્દિષ્ટ માત્રા કી સીમા સે અધિક હોને પર અનુસૂચી સે વિભિન્ન % વિચલન પર નિર્ભર કરતે હુએ અતિ નિકાસિયોનું ઔર કે ઇન્જેક્શનનું કે લિયે વિચલન હેતુ અતિરિક્ત પ્રભારોનું કે લિયે વિભિન્ન દરોને વિનિર્દિષ્ટ કર સકેગા।

- (6) ગ્રિડ ફીક્વેન્સી "49.70 Hz સે કમ" પર પ્રત્યેક સમય ખણ્ડ કે લિયે વિદ્યુત કી અતિનિકાસિયોનું ઔર પ્રભાર, ગ્રિડ ડિસિપ્લિન કી ઓર ક્રેતાઓનું ઔર વિક્રેતાઓનું કે વ્યવહાર કા ઉચિત ધ્યાન રહ્યે હુએ સમય ખણ્ડ કી ઔસત ગ્રિડ ફીક્વેન્સી કે તદનુરૂપ વિચલન હેતુ પ્રભારોનું કે પ્રતિશત કે રૂપ મેં આયોગ દ્વારા વિનિર્દિષ્ટ કિયે જાયેં:

પરન્તુ આયોગ અતિનિકાસિયોનું ઔર કમ ઇન્જેક્શનનું કે લિયે "49.70 Hz સે નીચે" ફીક્વેન્સી કી વિભિન્ન સીમાઓને હેતુ વિચલન હેતુ અતિરિક્ત પ્રભારોનું કે લિયે વિભિન્ન દેય વિનિર્દિષ્ટ કર સકેગા।

- (7) કિસી રાજ્ય ઘટક અર્થાત ક્રેતા અથવા વિક્રેતા દ્વારા એક દિશા મેં અનુસૂચી સે સતત વિચલન (સકારાત્મક યા નકારાત્મક) વિચલન કી સ્થિતિ મેં ઉન્હેં પ્રત્યેક 12 સમય ખણ્ડોં કે પશ્ચાત કમ સે કમ એક બાર અનુસૂચિત પરિવર્તન સે ઉનકે વિચલન કા સંકેત કરના હોગા। યાં સમજાને કે લિયે કિ ક્રેતા/વિક્રેતા કા 7.30 બજે સે 10.30 બજે તક અનુસૂચી સે સકારાત્મક વિચલન હૈ, અનુસૂચી સે ઇસકે વિચલન કા સંકેત 13વેં સમય ખણ્ડ મેં અર્થાત 10.30 બજે સે 10.45 બજે તક યથા સ્થિતિ સકારાત્મક સે નકારાત્મક અથવા નકારાત્મક સે સકારાત્મક મેં પરિવર્તિત કિયા જાયેગા।
- (8) વિનિયમ 5 કે અધીન વિચલન હેતુ પ્રભારોં ઔર ઇસ વિનિયમ કે ઉપ-વિનિયમ (1) વ (2) કે અધીન વિચલન હેતુ અતિરિક્ત પ્રભારોં કે ભુગતાન, ઇન વિનિયમોં કે ઉપ-વિનિયમ (7) કે ઉપબંધોં કે ઉલ્લંઘન યા પ્રત્યેક સમય-ખણ્ડ હેતુ ઇન વિનિયમોં મેં વિનિર્દિષ્ટ અતિનિકાસી/કમનિકાસી યા કમ ઇન્જેક્શન/અતિ ઇન્જેક્શન કી સીમાઓં કે ઉલ્લંઘન પર વિદ્યુત અધિનિયમ કી ધારા 142 કે અધીન આયોગ દ્વારા ઉપયુક્ત સમઝી ગઈ કિસી કાર્યવાહી પર કોઈ પ્રતિકૂલ પ્રભાવ ડાલે બિના આરોપિત કિયે જાયેંગે।
- (9) વિદ્યુત કે અતિ નિકાસી/કમ ઇન્જેક્શન ઔર કમ નિકાસી/અતિ ઇન્જેક્શન હેતુ પ્રભારોં કી સંગણના SLDC દ્વારા કી જાયેગી।
- (10) SLDC સાપ્તાહિક રૂપ સે ગ્રિડ ફીક્વેન્સી કે “ 49.70 Hz ઔર ઇસસે અધિક કે સમય, સભી સમય ખણ્ડોં કે લિયે પ્રત્યેક ક્રેતા ઔર વિક્રેતા હેતુ દેય/પ્રાપ્તિયોગ્ય વિચલન હેતુ પ્રભારોં કી તદનુરૂપ રાશિ ઔર અતિ નિકાસી/કમ ઇન્જેક્શન વ અતિ ઇન્જેક્શન/કમ નિકાસી કી માત્રા વિનિર્દિષ્ટ કરતે હુએ વિચલન લેખે મેં ઉનકે રિકૉર્ડ્સ વેબ સાઇટ પર પ્રકાશિત કરેંગા।

9. રાજ્ય ભાર પ્રેષણ કેન્દ્ર કે અનુદેશોં કા પાલન:

ઇન વિનિયમોં મેં કિસી બાત કે હોતે હુએ ભી વિક્રેતા ઔર ક્રેતા ગ્રિડ સુરક્ષા ઔર ગ્રિડ ડિસ્ચિલિન કે હિત મેં ઇન્જેક્શન એવં નિકાસી પર SLDC કે અનુદેશોં કા કઠોરતા સે અનુપાલન કરેંગે।

10. વિચલન હેતુ પ્રભારોં કા લેખાકરણ:

- (1) રાજ્ય ઊર્જા લેખે માસિક આધાર પર તૈયાર કિયે જાયેંગે ઔર વિચલન પ્રભારોં તથા રિએક્ટિવ ઊર્જા પ્રભારોં કે વિતરણ SLDC દ્વારા પ્રદાન કિયે ગયે ડાટા કે આધાર પર સાપ્તાહિક રૂપ SLDC દ્વારા તૈયાર કિયે જાયેંગે તથા ઇન્હેં પિછલે રવિવાર કી મધ્ય રાત્રિ પર સમાપ્ત હોને વાલી સાત દિન કી અવધિ હેતુ મંગલવાર તક સભી રાજ્ય ઘટકોં કો જારી કિયા જાયેગા।
- (2) વિચલન હેતુ પ્રભારોં કે કારણ સભી ભુગતાન જિસમે ઇન વિનિયમોં કે અધીન લેવી લગાયે ગયે વિચલન હેતુ અતિરિક્ત પ્રભાર વ વિલંબ સે ભુગતાન હેતુ બ્યાજ યદિ કોઈ હૈ, સમ્મિલિત હૈ, કો “રાજ્ય વિચલન પૂલ ખાતા” નામ કી નિધિ મેં જમા કિયા જાયેગા જિસકા પ્રચલન ઇન વિનિયમોં કે ઉપબંધોં કે અધીન રાજ્ય પ્રેધણ કેન્દ્ર દ્વારા કિયા જાયેગા:

પરન્તુ:

- (i) આયોગ “રાજ્ય વિચલન પૂલ ખાતોં” કે પ્રચાલન હેતુ કિસી અન્ય એન્ટિટિ કો આદેશ દ્વારા નિર્દેશિત કર સકતા હૈ।
 - (ii) વિચલન હેતુ પ્રભારોં ઔર વિચલન હેતુ અતિરિક્ત પ્રભારોં કે મુખ્ય ઘટક ઔર બ્યાજ ઘટક હેતુ SLDC દ્વારા પૃથ્વી લેખા બહી રખી જાયેગી।
- (3) “રાજ્ય વિચલન પૂલ ખાતોં” મેં પ્રગત સભી ભુગતાનોં કી નિનિલિખિત ક્રમ મેં વિનિયોજિત કિયા જાયેગા:
- (i) પહલે વિચલન હેતુ પ્રભારોં કી વસૂલી પર ઉપગત કોઈ લાગત યા વ્યય યા અન્ય પ્રભાર કે ભુગતાન,
 - (ii) અગલા અતિશોધ્ય યા શાસ્ત્રીક બ્યાજ કે ભુગતાન, યદિ લાગૂ હોં,
 - (iii) અગલા સાધારણ બ્યાજ મેં ભુગતાન,
 - (iv) અંત મેં વિચલન હેતુ પ્રભારોં ઔર વિચલન હેતુ અતિરિક્ત પ્રભારોં કે ભુગતાન,
- સ્પષ્ટીકરણ:** ક્રેતા/વિક્રેતા દ્વારા લિયે ગયે વિચલન હેતુ કિસી અતિરિક્ત પ્રભાર કો “રાજ્ય વિચલન પૂલ ખાતોં” મેં ડાલા જાયેગા।

11. વિચલન હેતુ પ્રભારોં કે ભુગતાન કી અનુસૂચી:

- (1) વિચલન હેતુ પ્રભારોં કે ભુગતાન કો ઉચ્ચ પ્રાથમિકતા હોગી ઔર સંબંધિત ક્રેતા/વિક્રેતા “વિચલન હેતુ પ્રભારોં કી વિવરણ જારી હોને કે 7 (સાત સાલ) દિન કે ભીતર ઇંગ્લિશ રાશિ જિસમે SLDC દ્વારા વિચલન હેતુ અતિરિક્ત પ્રભાર સમ્મિલિત હૈ, કા ભુગતાન રાજ્ય વિચલન પૂલ ખાતોં મેં કરેંગા।
- (2) યદિ વિચલન હેતુ પ્રભાર, જિસમે વિચલન હેતુ અતિરિક્ત પ્રભાર ભી સમ્મિલિત હૈ કે વિરુદ્ધ ભુગતાન દો દિન સે અધિક અર્થાત SLDC દ્વારા વિવરણ જારી કિયે જાને કી તિથિ સે નૌ (9) દિન વિલંબિત હો જાતે હૈન્ તો ક્રેતા/વિક્રેતા કો 0.04% પ્રતિદિન કી દર સે સાધારણ બ્યાજ કા ભુગતાન કરના હોગા।

(3) विचलन हेतु प्रभारों के कारण कोई राशि प्राप्त करने के हकदार क्रेता/विक्रेता को सभी भुगतान "राज्य विचलन पूल खाते" में भुगतान की प्राप्ति के 5 कार्य दिवसों के भीतर किये जायेंगे:

परन्तु

- (i) राज्य विचलन पूल खाते में विचलन हेतु प्रभारों और उन पर ब्याज यदि कोई है, में विचलन हेतु प्रभारों का विवरण जारी किये जाने से 9 दिनों से अधिक विलंब होने के मामले में क्रेता/विक्रेता जिन्हें विचलन हेतु भुगतान या उस पर ब्याज का भुगतान प्राप्त करना है को राज्य विचलन पूल खाते में यदि कोई शेष उपलब्ध है में से भुगतान किया जायेगा। यदि उपलब्ध शेष राशि क्रेता/विक्रेता को भुगतान करने के लिये पर्याप्त नहीं है तो राज्य विचलन पूल खाते में से भुगतान निधि में उपलब्ध शेष राशि से आनुपातिक आधार पर किया जायेगा।
- (ii) "राज्य विचलन पूल खाते" में भुगतान में विलंब हेतु ब्याज में भुगतान का दायित्व ब्याज का भुगतान होने तक इस तथ्य में होते हुए भी बना रहेगा कि क्रेता/विक्रेता जिन्हें भुगतान प्राप्त करना है, को पूर्णतः या आंशिक रूप से "राज्य विचलन पूल खाते" में से भुगतान किया गया है।

(4) ऐसे सभी क्रेता/विक्रेता जो इन विनियमों में विनिर्दिष्ट समय के भीतर विचलन हेतु प्रभारों जिसमें विचलन हेतु अतिरिक्त प्रभार भी सम्मिलित हैं, का पिछले वर्ष के दौरान किसी समय भुगतान करने में असफल रहे हैं, उन्हें वर्ष के 14 अप्रैल से पहले SLDC के पक्ष में पिछले वर्ष में विचलन हेतु अपने औसत देय साप्ताहिक दायित्व के 11% के बराबर प्रत्यय पत्र (LC) खोलना होगा।

परन्तु

- (i) यदि कोई क्रेता/विक्रेता वर्तमान वर्ष के दौरान इन विनियमों में विनिर्दिष्ट समय तक विचलन हेतु प्रभार जिसमें विचलन हेतु अतिरिक्त प्रभार सम्मिलित है, का भुगतान करने में असफल रहता है तो उसे भुगतान की देय तिथि से पन्द्रह दिन के भीतर राज्य भार प्रेषण केन्द्र के पक्ष में साप्ताहिक बकाया दायित्व के 11% के बराबर प्रत्यय पत्र (LC) खोलना होगा।
- (ii) यदि यह पिछली LC की राशि से 50% से अधिक बढ़ती है तो LC की राशि में वर्ष के दौरान किसी सप्ताह में "विचलन हेतु देय साप्ताहिक दायित्व में 11% की वृद्धि की जायेगी।

उदाहरण: यदि 2016–17 के दौरान क्रेता/विक्रेता के विचलन हेतु औसत देय साप्ताहिक दायित्व ₹0 20 करोड़ है तो क्रेता/विक्रेता 2017–18 में ₹0 22 करोड़ हेतु LC खोलेगा। यदि 2017–18 में किसी सप्ताह के दौरान साप्ताहिक देय दायित्व ₹0 35 करोड़ है जो कि ₹0 33 करोड़ की पिछली LC राशि के 50% से अधिक है, तो क्रेता/विक्रेता ₹0 16.5 करोड़ जोड़ कर LC राशि को ₹0 38.5 करोड़ (1.1×35.0) करेगा।

(5) विचलनों हेतु प्रभारों का विवरण जारी किये जाने की तिथि से 9 दिनों के विनिर्दिष्ट समय के भीतर "राज्य विचलन पूल खाते" में भुगतान करने में असफल रहने की स्थिति में SLDC चूक की सीमा तक क्रेता/विक्रेता LC को भुगताने का हकदार होगा तथा क्रेता/विक्रेता 3 दिन के भीतर LC की राशि की प्रतिपूर्ति करेगा।

12. विचलनों द्वारा एकत्रित निधि का उपयोग:

माह के अन्तिम दिन राज्य विचलन पूल खाते में यदि कोई राशि अधिशेष है तो इसे अगले माह के प्रथम सप्ताह में आयोग द्वारा विनिर्दिष्ट "राज्य ऊर्जा प्रणालियां विकास निधि" नाम की पृथक निधि में अंतरित किया जायेगा तथा इसका उपयोग आयोग द्वारा विनिर्दिष्ट उद्देश्य के लिये किया जायेगा।

13. शिथिलीकरण की शक्ति :

आयोग कारण लिखित में अभिलिखित कर, साधारण या विशेष द्वारा तथा उन पक्षों, जिन पर शिथिलीकरण का प्रभाव होना है, को सुनवाई का अवसर प्रदान करने के पश्चात् अपने स्वयं के प्रस्ताव से या किसी हितबद्ध व्यक्ति द्वारा किये गये आवेदन पर इन विनियमों के किसी उपबंध को शिथिल कर सकता है।

14. निर्देश जारी करने की शक्ति :

यदि इन विनियमों को प्रभावी बनाने में कोई कठिनाई उत्पन्न होती है तो आयोग अपने स्वयं के प्रस्ताव से किसी प्रभावित पक्ष द्वारा किये गये आवेदन पर ऐसे निर्देश जारी कर सकता है जो इन विनियमों के उद्देश्य और प्रयोजन को अग्रसरित करने के लिये आवश्यक प्रतीत हो।

15. आयोग किसी भी समय इन विनियमों के किन्हीं उपबंधों को परिवर्तित, परिशोधित या संशोधित कर सकता है।

16. कठिनाईयाँ दूर करने की शक्ति :

यदि इन विनियमों के उपबंधों को प्रभावी बनाने में कोई कठिनाई आती है तो आयोग एक सामान्य या विशिष्ट आदेश द्वारा अधिनियम को उपबंधों से संगत ऐसे उपबंध बना सकता है जो कि कठिनाई दूर करने के लिये आवश्यक प्रतीत हो।

सलंगनक-I

क्रेता/विक्रेता द्वारा अतिनिकासी/कम इन्जेक्शन हेतु विनिर्दिष्ट मात्रा की सीमाओं को पार करने हेतु प्रत्येक क्रेता/विक्रेता के लिये विचलन के प्रभारों और विचलन हेतु अतिरिक्त प्रभारों की संगणना हेतु कार्य विधियां

1. ग्रिड फ्रीक्वेंसी 49.7 Hz या इस से अधिक होने पर

- A. जब MW में एक समय खण्ड में अनुसूची से विचलन (D_{tb}) प्रत्येक समय खण्ड में अनुसूची में (+/-) 10% से कम है तो क्रेता/विक्रेता द्वारा देय विचलन हेतु सामान्य प्रभारों पर होगा,
- B. जब MW में एक समय खण्ड में अनुसूची से विचलन (D_{tb}) प्रत्येक समय खण्ड में अनुसूची में (+/-) 10% से अधिक है

$$(i) D_{tb} = D_0 + D_{10}$$

जहां

D_0 = अनुसूचित निकासी/इन्जेक्शन का (+/-) 10%

D_{10} = अनुसूचित निकासी/इन्जेक्शन का (+/-) 10% से अधिक विचलन

$$(ii) D_{10} = D_{tb} - D_0$$

- (iii) D_{tb} के तदनुरूप विचलन हेतु प्रभार विचलन के सामान्य प्रभारों पर क्रेता/विक्रेता द्वारा देय होंगे, इसमें अतिरिक्त D_{tb} के लिये विचलन हेतु ग्रेडेड अतिरिक्त प्रभार, प्रत्येक स्लैब में वृद्धिकारक विचलन हेतु विचलन के प्रभार की यथास्थिति 20%, 40%, 100% दर पर प्रति टर्म के आधार पर मात्रा की सीमा पार करने के लिये अति-निकासी/कम-इन्जेक्शन हेतु क्रेता/विक्रेता द्वारा देय होंगे।

2. ग्रिड फ्रीक्वेंसी 49.7 Hz से कम होने पर

- D_{tb} के तदनुरूप अति-निकासी/कम इन्जेक्शन के लिये विचलन हेतु प्रभार क्रेता/विक्रेता द्वारा 824.04 पैसे/kWh पर देय होंगे।
- इसके अतिरिक्त D_{tb} के लिये विचलन हेतु अतिरिक्त विचलन प्रभार क्रेता/विक्रेता द्वारा 824.04 पैसे/kWh पर देय होंगे।

संलग्नक: II

- केता/विकेता द्वारा कम निकासी/अति—इन्जेक्शन के लिये विनिर्दिष्ट मात्रा की सीमाएं पार करने हेतु प्रत्येक केता/विकेता के लिये विचलन के प्रभारों और विचलन हेतु अतिरिक्त प्रभारों की संगणना हेतु कार्यविधियाँ
- A. MW में एक समय खण्ड में अनुसूची से विचलन (D_{tb}) प्रत्येक समय खण्ड में अनुसूची में $(-/+)$ 10% से कम होने पर केता/विकेता द्वारा (D_{tb}) विचलन हेतु सामान्य प्रभारों पर प्राप्ति योग्य होगा,
- B. MW में एक समय खण्ड में अनुसूची से विचलन (D_{tb}) प्रत्येक समय खण्ड में अनुसूची में $(-/+)$ 10% से अधिक होने पर

$$(i) D_{tb} = D_0 + D_{10}$$

जहाँ

D_0 = अनुसूचित निकासी/इन्जेक्शन का $(-/+)$ 10% से अधिक विचलन

$$(ii) D_{10} = D_{tb} - D_0$$

(iii) D_0 के तदनुरूप विचलन हेतु प्रभार केता/विकेता द्वारा विचलन के सामान्य प्रभारों या सीलिंग दर, दोनों में जो कम हो, पर प्राप्ति योग्य होंगे। केता/विकेता D_{10} हेतु किसी प्राप्ति योग्य के हकदार नहीं होंगे।

C. इन विनियमों के विनियम 4 के उप-विनियम (2) के अनुसार ग्रिड फ्रीक्वेंसी 50.10 Hz या इस से अधिक होने पर विचलन हेतु अतिरिक्त प्रभार, कम निकासी अति—इन्जेक्शन के लिये केता/विकेता द्वारा देय होंगे।